

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

Iktatószám: V / 100 / 2 / 2020

Szaniszló Csaba Úr
részére

e-mail: kmt+request-14805-50f897c0@kimitud.org

Tárgy: Tájékoztatás

Tisztelt Uram!

Köszönettel vettük kézhez a KiMitTud weboldalon keresztül küldött tájékoztatáskérését, melyben a bírósági eljárás során tapasztalt hátrányos megkülönböztetés miatti jogorvoslati lehetőségekkel, valamint a bíróság elnökének az eljárási határidők és az ügyviteli, igazgatási szabályok megtartásával összefüggő feladataival kapcsolatban kért felvilágosítást az Igazságügyi Minisztériumtól. Az Ön által feltett kérdéseket is feltüntetve, az alábbiakról tájékoztatom.

1. Kérem, szíveskedjen elektronikus másolatban megküldeni részemre azt, hogy milyen jogorvoslati lehetőségek állnak az egyén rendelkezésére amennyiben bizonyíthatóan hátrányos megkülönböztetés éri származása miatt egy bírósági eljárásban?

2. Kérem szíves tájékoztatását abban, hogy a bíróság (törvényszék) elnökének hatáskörébe tartozó Bszi. 119.§. d., e. pontjába tartozó intézkedési kötelezettség mit foglalnak magába? Az elnök mulasztásával szemben milyen jogorvoslati lehetőségek állnak rendelkezésre?

Előjáróban azt kívánom megjegyezni, hogy az Ön által feltett kérdések nem minősülnek az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 21. alcíme szerinti közérdekű adat megismerése iránti igénynek. Azok ugyanis nem az Infotv. 3. § 5. pontja szerinti közérdekű adatra – azaz az Igazságügyi Minisztérium kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett rögzített információra vagy ismeretre – vonatkoznak, hanem jogszabályok értelmezésére és azok szakmai tartalmának ismertetésére irányulnak.

Minderre tekintettel felhívom a figyelmét arra, hogy az Igazságügyi Minisztériumnak a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény értelmében nincs lehetősége konkrét ügyben

állásfoglalás, valamint jogértelmezés adására. Az Alkotmánybíróság 60/1992. (XI. 17.) AB határozatában foglaltakra figyelemmel a jogalkalmazás funkcióját nem vehetik át jogalkalmazó hatáskörrel nem rendelkező szervek, a jogállamiság egyik alkotóelemének: a hatalmi ágak elválasztása elvének megfelelően kizárt továbbá az is, hogy e szervek – például informális jogértelmezések útján – befolyásolják a jogalkalmazás gyakorlatát. Az igazságügyi miniszternek – és az általa vezetett tárcának – a fentiekre tekintettel *a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről* szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet szerinti feladatköréből adódóan csak arra van módja, hogy általános tájékoztatást adjon a megkeresésben érintett jogterületre, kérdésekre vonatkozó hatályos jogszabályokról.

A kérdések vonatkozásában az alábbi tájékoztatást adom.

1. A hátrányos megkülönböztetés tilalmáról általában

Magyarország Alaptörvényének XV. cikk (1) bekezdése alapelveként mondja ki, hogy *„[a] törvény előtt mindenki egyenlő”*. A XV. cikk (2) bekezdése ehhez kapcsolódva rögzíti a következőket: *„Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”*

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 4. § m) pontja alapján az egyenlő bánásmód követelményét a költségvetési szervek – így a bíróságok is – kötelesek megtartani eljárásaik és intézkedéseik során. Az Ebktv. 7. § (1) bekezdése alapján *„[a]z egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti (...) a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás”*. Az Ebktv. 14. § (1) bekezdés a) pontja alapján *„[a]z Egyenlő Bánásmód Hatóság (a továbbiakban: hatóság) kérelem alapján, illetve az e törvényben meghatározott esetekben hivatalból vizsgálatot folytat annak megállapítására, hogy megsértették-e az egyenlő bánásmód követelményét, (...) a vizsgálat alapján határozatot hoz”*. A hatóság azonban az Ebktv. 14. § (3) bekezdése értelmében a bíróságok közhatalmi döntéseit és intézkedéseit nem vizsgálhatja.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 7. §-a – az Alaptörvény és az Ebktv. hivatkozott rendelkezéseivel összhangban – kimondja, hogy *„[a] bíróság előtt mindenki egyenlő”*. *A bírák jogállásáról és javadalmazásáról* szóló 2011. évi CLXII. törvény bírói kötelezettségeket felsoroló 36–38. §-ai többek között rögzítik, hogy a bírósági eljárást minden ügyben lelkiismeretesen, befolyástól mentesen és részrehajlás nélkül köteles eljárni, eljárása során köteles az ügyféllel szemben tisztességes és pártatlan magatartást tanúsítani.

2. A bírósági eljárás során tapasztalt egyéni jog- vagy érdeksérelem bejelentése és orvoslása

Ha a bírósági eljárás során az érintett személyt megítélése szerint egyéni érdeksérelem vagy egyéni jogsérelem éri, és sérelme nem kapcsolódik közvetlenül az eljárás alapjául szolgáló jogvita érdemi elbírálásához, *a panaszokról és bejelentésekről* szóló 2013. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: Panasz tv.) 1. § (4) bekezdése valamint *a közérdekű bejelentésekkel és panaszokkal kapcsolatos eljárás rendjéről* szóló 7/2018. (VII. 11.) OBH utasítás (a továbbiakban: 7/2018. OBH utasítás) 10. § (1) bekezdése alapján **panasszal fordulhat a bíróság elnökéhez**. Ha az érintett személynek a bíróság tevékenységét vagy mulasztását érintő beadványa

- a járásbírósági, kerületi bírósági bírónak vagy igazságügyi alkalmazottnak a magatartása ellen irányul, azt a járásbíróság, a kerületi bíróság elnöke, vagy a bíróság erre kijelölt vezetője,

- a járásbíróság, kerületi bíróság elnökének a magatartása ellen irányul, azt a törvényszék elnöke,

- az ítéletábrai, törvényszéki bírónak vagy igazságügyi alkalmazottnak a magatartása ellen irányul, azt az ítéletábra, illetve a törvényszék elnöke vagy az általa kijelölt bírósági vezető,

- az ítéletábra vagy a törvényszék elnökének a magatartása ellen irányul, azt az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke vagy elnökhelyettese

vizsgálja meg.

Amennyiben a bírósági vezető a vizsgálat lefolytatását követően **a panaszt alaposnak találja**, a 7/2018. OBH utasítás 16. §-a és a Panasz tv. 3. § (1) bekezdése alapján **gondoskodik** a jogszerű állapot helyreállításáról illetve az egyéb szükséges intézkedések megtételéről, a feltárt hibák okainak megszüntetéséről, az okozott sérelem orvoslásáról és indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről.

Amennyiben esetlegesen a bírósági eljárás során tapasztalt egyéni jog- vagy érdeksérelem az adott eljárást szabályozó törvényi rendelkezések alapján eljárási szabálysértést valósít meg, úgy az adott eljárási törvényben meghatározott jogorvoslatok vehetők igénybe. A polgári perben például *a polgári perrendtartásról* szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szerint a felek rendelkezésére áll az eljárás szabálytalansága elleni kifogás jogintézménye, valamint a felek, illetve azok, akikre a határozat rendelkezést tartalmaz, fellebbezési joggal élhetnek.

A Pp. 156. § (1) bekezdése alapján „*[a] fél az eljárás szabálytalanságát az eljárás folyamán bármikor kifogásolhatja*”. A Pp. 156. § (2) bekezdése rögzíti a bíróság kötelezettségét e körben, amely szerint: „*[a]mennyiben a bíróság a kifogásnak helyt ad, annyiban a kifogással érintett eljárási cselekményt szabályszerűen lefolytatja vagy a szükséghez képest megismétli. Ha a bíróság a kifogást elutasítja, erről határozatot hoz, e döntését legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni*”.

A Pp. 365. § (2) bekezdése szerint fellebbezésnek van helye az elsőfokú bíróság ítélete ellen, az elsőfokú bíróság végzése ellen, ha törvény külön megengedi, a másodfokú bíróság olyan

végzése ellen, amellyel szemben az elsőfokú eljárás szabályai szerint külön fellebbezésnek lenne helye, valamint a másodfokú bíróság fellebbezést, csatlakozó fellebbezést visszautasító végzése ellen. A Pp. 365. § (5) bekezdése alapján „*[f]ellebbezéssel élhet a fél, valamint az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, a rendelkezés rá vonatkozó része ellen*”.

3. A bíróság elnökének az eljárási határidők valamint az ügyviteli, igazgatási szabályok megtartásával kapcsolatos feladatai

A Bszi. 119. § *d)* és *e)* pontja alapján a bíróság elnöke ellenőrzi az eljárási határidők, valamint az ügyviteli és igazgatási szabályok megtartását. Ezeknek a feladatoknak a részletes leírását *a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzat*ról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás (a továbbiakban: 6/2015. OBH utasítás) tartalmazza.

A 6/2015. OBH utasítás 23. § (3) bekezdése általánosságban mondja ki, hogy a bírósági vezető és az egyéb igazgatási **intézkedésre jogosult köteles minden olyan intézkedést megtenni, amely az általa vezetett bíróságon vagy szervezeti egységben a hatékony és időszerű ítélkezési munkát és az eljárások ésszerű határidőn belüli befejezését elősegíti.** A 6/2015. OBH utasítás az egyes bírósági vezetőkre lebontva részletesen szabályozza ezeket a vezetői beosztáshoz kapcsolódó igazgatási feladatokat és intézkedéseket, pontosan meghatározva a vezetés módszereit és igazgatási eszközeit. Az eljárási határidők valamint az ügyviteli, igazgatási szabályok megtartása érdekében például a bíróságok másod- és harmadfokú tanácsának elnökei, kollégiumvezetői, illetve a járásbíróságok, törvényszékek és ítélőtáblák elnökei folyamatos ellenőrzést végeznek, mely ellenőrzések eredményére figyelemmel vizsgálatot is elrendelhetnek. Emellett a bírósági vezetők a náluk alacsonyabb beosztású bírósági vezetőket vagy igazgatási intézkedésre jogosultakat is ellenőrzik és beszámoltathatják, illetve egyedi ügyekben az eljáró bírót jelentés megtételére hívhatják fel.

4. A bíróság elnökének mulasztásával kapcsolatos szabályok

Előljáróban jelezni kívánom, hogy a Megkereső a törvényszék elnökének mulasztásával kapcsolatban érdeklődött a jogorvoslati lehetőségekről, így a feljegyzés jelen pontjának első bekezdése főként az OBH elnöke által kinevezett bírósági vezetőkre (azaz többek között a törvényszék elnökére is) vonatkozó szabályokat mutatja be.

A Bszi. 76. § (6) bekezdés *b)* pontja alapján az **OBH elnöke a járásbírósági elnökök kivételével irányítja és ellenőrzi a bírósági elnökök igazgatási tevékenységét,** melynek során figyelemmel kíséri a bíróságok igazgatására vonatkozó szabályok érvényesülését, az eljárási határidők és az ügyviteli szabályok megtartását, illetve mindezek érdekében vizsgálatot rendel el. A 6/2015. OBH utasítás 47. § (3) bekezdése alapján az OBH elnöke által az ítélőtábla és a törvényszék elnökével, elnökhelyettesével, valamint az ítélőtábla és a törvényszék kollégiumvezetőjével szemben elrendelt vizsgálat soros, soron kívüli, eseti, cél- illetve hatásvizsgálat is lehet, melyet az OBH elnöke akár helyszíni vizsgálat keretében is lefolytathat. A 6/2015. OBH utasítás 47. § (5) bekezdése alapján a soron kívüli vizsgálatot minden esetben el kell rendelni, ha felmerül, hogy az adott bírósági vezető a jogszabályban rögzített kötelezettségeinek nem tesz eleget. **A vizsgálat megállapításaitól függetlenül az OBH**

elnöke a Bszi 76. § (6) bekezdés *d)* pontja alapján **megteszi a hatáskörébe tartozó intézkedéseket**, és ellenőrzi azok végrehajtását, indokolt esetben akár fegyelmi eljárást kezdeményezhet, vagy javasolhatja a kezdeményezést az arra jogosult bírósági vezetőnek.

Látható tehát, hogy amennyiben felmerül a bíróság (törvényszék, ítélőtábla) elnökének jogszabálysértő mulasztása, az OBH elnöke soron kívül vizsgálatot folytat le, melynek eredményétől függően megteszi a hatáskörébe tartozó intézkedéseket.

Fontos kiemelni azonban, hogy az OBH elnökének ezt a vizsgálatát a bírósági eljárásban részt vevő felek és az eljárás egyéb résztvevői nem kezdeményezhetik. Amennyiben a bíróság elnökének tevékenysége vagy mulasztása ezen személyeknek **egyéni érdeksérelmet vagy egyéni jogsérelmet okoz**, ők a jelen levél 2. pontja alapján **panaszt nyújthatnak be a bíróság elnökével szemben**. A panaszt a 7/2018. OBH utasítás 11. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a járásbíróság elnökének sérelmezett magatartása vagy mulasztása esetén a törvényszék elnöke, az ítélőtábla vagy a törvényszék elnökének sérelmezett magatartása vagy mulasztása esetén az OBH elnöke vagy elnökhelyettese bírálja el. Ha a panasz alapos, az elbírálásra jogosult ebben az esetben is gondoskodik a jogszerű állapot helyreállításáról, illetve az egyéb szükséges intézkedések megtételéről, a feltárt hibák okainak megszüntetéséről, az okozott sérelem orvoslásáról és indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről.

Kérem a fentiek szíves tudomásulvételét.

Budapest, 2020. május

Tisztelettel:

